

2018-09-11

RUN/384/2018

Ert dnr: N2018-03829-RTS

Maria Berglund
Regionala utvecklingsförvaltningen
Tfn: 063-14 65 82 (ank 20582)
E-post: maria.berglund@regionjh.se

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm
n.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över EU-kommissionens förslag COM (2018) 372-375, 382, 390 och 471-473

Region Jämtland Härjedalen välkomnar möjligheten att svara på remissen gällande EU-kommissionens förslag COM (2018) 372-375, 382, 390 och 471-473.

EU:s sammanhållningspolitik har haft en avgörande betydelse för Jämtland Härjedalens regionala utvecklingsarbete. Långsiktigt arbete med dialoger, partnerskap och samverkan har möjliggjort samfinansierade utvecklingsinsatser för att utveckla näringslivsstrukturer och skapa bättre förutsättningar för ökad tillväxt och sysselsättning. Det är av stor vikt att den regionala nivån involveras i alla steg i den process som ligger framför oss. Region Jämtland Härjedalen uppskattar Näringsdepartementets initiativ att sända EU-kommissionens förslag på remiss och även att tillsätta en regional arbetsgrupp. Vi har en förväntan att den och andra befintliga grupperingar leder till en inkluderande process för framtagandet av de olika programmen. Flernivåsamverkan och samarbete kommer att vara nyckeln till framgångsrika och effektiva program som ger resultat för kommunal, regional, nationell och EU-nivå.

Norra Sverige har särskilda utmaningar som gör regionerna sårbara, såsom stora avstånd, gles- och åldrande befolkning, liten kritisk massa, kallt klimat, samt en konjunkturkänslig och naturresursbaserad ekonomi. OECD konstaterar att norra Sverige bidrar starkt till Sveriges och Europas tillväxt, och har goda möjligheter att frigöra ytterligare potential om det kan skapas bättre förutsättningar för innovation, fler satsningar på transport- och digital infrastruktur, samt ökat samarbete över gränserna. Det är därför positivt att det nu framlagda förslaget fokuserar på innovation och klimatsmarta lösningar, men att det också ger utrymme för ytterligare satsningar på infrastruktur och digitalisering.

Det regionalpolitiska inflytandet över utformningen av kommande program är avgörande för att EU:s investeringar ska kunna ge bästa effekt och göra mest nytta för medborgarna. Exempelvis genom att skapa goda förutsättningar för regionalt utvecklingsansvariga att både bygga regional tillväxtkapacitet genom ERUF och matcha behoven av kompetens på den regionala arbetsmarknaden genom det nya ESF+.

Yttrandet är ett inspel till regeringens förhandlingar med övriga medlemsstater och kommissionen. Synpunkterna är dels av allmän karaktär dels på artikelnivå.

Övergripande synpunkter

Region Jämtland Härjedalen välkomnar särskilt EU-kommissionens förslag om bibehållen gleshetsallokering och menar att dessa medel behöver undantas från kraven på tematisk koncentration. Det är viktigt att regionernas särskilda behov tillgodoses på ett flexibelt sätt i framtagandet av program.

Region Jämtland Härjedalen välkomnar ansatsen till gemensamt regelverk för flera fonder, men beklagar samtidigt att den Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling inte inkluderas i förordningen om gemensamma bestämmelser. Samordning mellan alla fonderna är av stor vikt för det strategiska arbetet med länets utmaningar och förutsättningar. I de föreslagna förordningarna är det även otydligt hur dessa fonder ska kunna samverka genom lokalt ledd utveckling.

Region Jämtland Härjedalen menar att förenkling är en av de viktigaste åtgärderna för att åstadkomma ett effektivt och ändamålsenligt genomförande av fonderna och välkomnar de förenklingsåtgärder som kommissionen föreslår.

Region Jämtland Härjedalen välkomnar principen om partnerskap och flernivåstyre vid utformningen och genomförande av fonder och program och vill i sammanhanget understryka att regionerna har en särskilt viktig roll i och med sitt regionala utvecklingsuppdrag. Det är viktigt att det finns en flexibilitet för regionerna att inrikta programmen på de målsättningar och prioriteringar som anses mest angeläget utifrån regionala förutsättningar och behov.

Region Jämtland Härjedalen ser positivt på möjligheterna till synergier mellan olika politikområden, särskilt mellan sammanhållningspolitiken och Horisont Europa, liksom mellan fonden för ett sammanlänkat Europa och den gemensamma jordbrukspolitiken.

Region Jämtland Härjedalen välkomnar kommissionens förslag om att Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden gemensamt får stödja program (flerfondsprogram) och uppmanar regeringen att möjliggöra för regionala program som finansieras av båda fonderna i Sverige.

Region Jämtland Härjedalen välkomnar kommissionens förslag att ESF+ ska ta sitt avstamp i principerna i den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Men vill dock understryka vikten av att ESF+ som ska genomföras enligt delad förvaltning, så långt som möjligt samordnas med Europeiska regionala utvecklingsfonden och att den territoriella dimensionen av Europeiska socialfonden säkerställs.

Region Jämtland Härjedalen noterar kommissionens förslag att sänka EU-finansieringsgraden för den kategori medlemsstater där Sverige ingår till högst 40%. För att kunna fullfölja viktiga satsningar behöver detta bortfall kompenseras i motsvarande grad i de nationella anslagen för regional tillväxt.

Region Jämtland Härjedalen anser att samspelet mellan Asyl- och migrationsfonden och ESF+ är viktigt på regional nivå så att insatser kan komplettera varandra utifrån de särskilda lokala och regionala förhållanden.

Synpunkter CPR (COM(2018) 375)

Artikel 6; Partnerskap och flernivåstyre

Region Jämtland Härjedalen välkomnar att varje medlemsstat föreslås bilda ett partnerskap med regionala och lokala myndigheter och att dessa enligt principen om flernivåstyre ska delta i utarbetandet av partnerskapsöverenskommelserna mellan medlemsstaten och kommissionen liksom i utformningen och genomförandet av programmen. Regionernas roll i partnerskapet bör tydliggöras.

Artikel 7; Partnerskapsöverenskommelsen

Region Jämtland Härjedalen välkomnar modellen med en övergripande partnerskapsöverenskommelse. Transparens, dialog och tydlig nationell vägledning vad gäller riktlinjer och regelverk för att skapa förutsättningar för ett framgångsrikt genomförande är helt avgörande för programmeringsprocessen. Viktiga erfarenheter inför nuvarande programperiod visar på hur det inte ska få gå till. Region Jämtland Härjedalen anser att partnerskapsöverenskommelsen ska vara färdigförhandlad innan de regionala programmen skrivs, för att överenskommelsen ska få den styrande effekt på programmen som avses. Överenskommelsen bör innehålla anvisningar om hur flernivåstyre ska realiseras i frågor som rör justeringar av program under programperioden.

Artikel 18; Godkännande av program

Enligt artikeln ska Kommissionen framföra sina synpunkter inom tre månader efter det att medlemsstaten har lämnat in programmet. Medlemsstaten ska sedan se över programmet med beaktande av kommissionens synpunkter. Då de regionalt utvecklingsansvariga kommer att ansvara för utformningen av de regionala programmen, är det angeläget att de också tillåts delta i dialogen med kommissionen om innehållet i programmen. Regionerna kan bäst svara för analysen bakom och motiven till valda prioriteringar och beskrivna behov. För att skapa en effektiv programmeringsprocess är det önskvärt med en större transparens än vad det var under den föregående programmeringsperioden. Region Jämtland Härjedalen föreslår därför ett tillägg i artikel 18.3 där det framgår att de som ansvarar för utformningen av programmen deltar i dialogen med kommissionen om programmen.

Artikel 20; Gemensamt stöd från ERUF och ESF+

Region Jämtland Härjedalen välkomnar kommissionens förslag om att Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden+ gemensamt får stödja program (flerfondsprogram) och uppmanar regeringen att möjliggöra för regionala program som finansieras av båda fonderna i Sverige.

Artikel 25 Lokalt ledd utveckling

Region Jämtland Härjedalen efterfrågar ett förtydligande från kommissionens sida hur det lokalt ledda arbetet ska genomföras i praktiken. Det faktum att den Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling inte omfattas av de gemensamma bestämmelserna kan försvåra flerfondssamverkan på lokal nivå, vilket vi beklagar.

Artikel 48; Bidragsformer

Region Jämtland Härjedalen välkomnar de initiativ till förenklat redovisningsförfarande som kommissionen föreslår inklusive möjligheten att ersätta kostnader genom att använda faktiska redovisade kostnader, klumpsummor, schabloner eller en kombination av dessa. Implementeringen av dessa förslag på nationell nivå blir dock viktig för att undvika att

schabloner inte täcker de faktiska kostnaderna. Schabloner som inte täcker projektägarnas verkliga kostnader riskerar underminera viljan att genomföra viktiga projekt på regional nivå. Speciellt i kombination med sänkt medfinansieringsgrad från EU-fonderna.

Artikel 106; Fastställande av medfinansieringsgrad

Kommissionen föreslår en utökad nationell medfinansiering av programmen med ett tak på 40% EU-finansiering för den kategori där Sverige ingår. Strukturfonderna medfinansierar idag i stor utsträckning det regionala tillväxtarbetet i Sverige och för att kunna fullfölja viktiga satsningar menar Region Jämtland Härjedalen att detta bortfall bör kompenseras i motsvarande grad i de nationella anslagen för regional tillväxt.

Synpunkter ERUF (COM(2018) 372)

Region Jämtland Härjedalen välkomnar speciellt den särskilda allokeringen till nordliga glesbefolkade områden. Allokeringen kan komma att bidra till satsningar som skapar förutsättningar för att tillvarata de glesa regionernas och Sveriges tillväxtpotential. Rätt använt kan det ge norra Sverige en möjlighet överbrygga strukturella hinder och territoriella barriärer för tillväxt. OECD konstaterade i sin studie 2017 över Northern sparsely populated areas (NSPA) att digital- och transportinfrastruktur är avgörande för dessa regioners utveckling. För att gleshetsmedlen ska kunna adressera de särskilda behov som dessa regioner har bör de undantas från kraven på tematisk koncentration.

Region Jämtland Härjedalen är försiktigt positivt till minskad finansieringsgrad från EU, då projektsökandes ägande av projekten kan antas öka. Vi vill dock dra uppmärksamhet till att konkurrensen om de medel som fungerar som annan medfinansiering, främst anslag 1:1 kommer att öka. Dessutom kan vissa mindre aktörers förmåga att genomföra projekt komma att minska. 40% medfinansiering från EU leder till ett ökat behov av resurser/kapital på regional nivå.

Region Jämtland Härjedalen välkomnar EU-kommissionens förslag att delar av gleshetsallokeringen ska gå till insatser inom ESF+ och att de nordliga glesbefolkade regionerna ska undantas krav om tematisk koncentration. Detta under förutsättning att regionerna ges möjlighet till att forma ett regionalt program för att möta de särskilda behov och möjligheter som finns i de nordliga glesbefolkade områdena.

Artikel 3; Tematisk koncentration

Kommissionen föreslår en tematisk koncentration, där Sverige föreslås lägga 85% av resurserna på "Ett smartare Europa genom innovativ och smart ekonomisk omvandling" och "Ett grönare och mer koldioxidsnålt Europa". Det är dock väsentligt att det finns en flexibilitet för regionerna att inrikta programmen på målsättningar och prioriteringar som anses mest angelägna utifrån regionala förutsättningar och behov. Region Jämtland Härjedalen föreslår därför att den tematiska koncentrationen istället bör vara 80%.

Den särskilda gleshetsallokeringen bör undantas från tematisk koncentration då anledningen till att dessa särskilda medel allokeras till glesa nordliga regioner är att utmaningar och förutsättningar ser annorlunda ut än i andra regioner. För att dessa glesa regioners tillväxtpotential ska kunna tas till vara behövs satsningar även på det prioriterade området "Ett mer sammanlänkat Europa" dvs transportinfrastruktur och bredband.

Artikel 6 1e; Investeringar i flygplatser

Region Jämtland Härjedalen anser att liksom de yttersta randområden undantas för denna typ av investeringar så bör även regioner med permanenta eller naturbetingade nackdelar i enlighet med artikel 174 av EU:s grundtraktat, dvs de nordligaste regionerna med mycket låg befolkningstäthet undantas. Dvs stöd till flygplatser bör vara tillåtet i de glesa nordliga regionerna med långa avstånd.

Artikel 9; Hållbar stadsutveckling

Hållbar stadsutveckling är viktig och Region Jämtland Härjedalen vill synliggöra att kopplingen mellan stad och landsbygd är viktig för regional utveckling. En flexibel definition av "stad" är avgörande då alla regioner har städer av varierande karaktär och storlek, som drivkraft för regional utveckling.

Synpunkter Interreg (COM(2018) 374)

Internationellt samarbete är grundläggande för utvecklingen av Europas nordliga glesbefolkade regioner. OECD:s studie över de nordliga glesbefolkade regionerna i Europa nämnde ökat samarbete över gränserna som en av tre huvudsakliga rekommendationer i områden där det finns gemensamma utmaningar och möjligheter. Samma studie visade att trots de nordiska ländernas långtgående gränsöverskridande samarbete finns det fortsatt stora vinningar att göra. Även om de stora befolkningscentrumen i dessa regioner inte ligger nära landsgränserna har de nordligaste glesbefolkade regionerna karaktärer av gränsbygd och stort behov av samarbete över gränser. Kommissionens förslag till tilldelningsmetod för europeiskt territoriellt samarbete tar inte fullt i beaktande de glesbefolkade regionernas gränsproblematik. En ökad viktning för befolkningen som bor inom 25 km från en landgräns fångar inte upp hela befolkningen som kan anses bo i gränsbygd ur ett glesbygdsperspektiv.

Artikel 3.1; Havsgrens

Region Jämtland Härjedalen ställer sig kritisk till kommissionens förslag att de nuvarande gränsöverskridande samarbetsformerna ska begränsas till att enbart omfatta regioner med landgräns till varandra. Gränsöverskridande utmaningar som t.ex. miljö och klimat behöver kunna hanteras gemensamt även över havsgrensar.

Artikel 3.5; Smart Specialisering

Region Jämtland Härjedalen välkomnar kommissionens förslag att stärka interregionalt samarbete för innovation och det föreslagna instrumentet som ska syfta till att hjälpa dem som deltar i strategier för smart specialisering att samarbeta inom hela EU. Ett tydligare fokus på smart specialisering i ett interregionalt sammanhang kan leda till en tydligare strategisk koppling mellan projekt, synergier med andra EU-program och bättre komplementaritet och samarbete mellan regioner i hela Europa.

Artikel 9; ERUF-medel för europeiskt territoriellt samarbete

Region Jämtland Härjedalen är av uppfattningen att Interreg bör prioriteras inom sammanhållningspolitiken. Gränsöverskridande samarbete där regioner kommer samman för att hantera gemensamma problem eller utveckla en gemensam potential är ett av de områden i EU-samarbetet som har det största europeiska mervärdet. Region Jämtland Härjedalen menar därmed att budgetanslaget för europeiskt territoriellt samarbete bör bibehållas på samma nivå som i den nuvarande budgetperioden.

Artikel 21; Lokalt ledd utveckling

Region Jämtland Härjedalen välkomnar att lokalt ledd utveckling också kan etableras inom Interreg över landsgränser.

Synpunkter ESF+ (COM(2018) 382)

Region Jämtland Härjedalen stödjer förslaget till prioriteringar för ESF+, men oroas av att ESF+ verkar ha liten regional koppling. Regional utveckling och arbetsmarknad är tätt sammankopplade i praktiken då arbetsmarknader ofta är regionala eller lokala, inte minst i Europas nordliga glesbefolkade områden (NSPA). Det ställer krav på att samordningen mellan dessa fonder fungerar. Ett effektivt genomförande av ESF+ kräver regional förankring då arbetsmarknaderna till stor del är regionala och lokala. Kopplingen mellan ERUF och ESF+ måste bli tydligare med en klar regional territoriell dimension.

Artikel 3; Allmänna mål och metoder för genomförandet

Region Jämtland Härjedalen ställer sig bakom de Allmänna mål och metoder för genomförande som anges i Artikel 3.

Artikel 4; Särskilda mål

Region Jämtland Härjedalen ställer sig bakom de Särskilda mål som anges i Artikel 4.

Artikel 4.3:

Region Jämtland Härjedalen menar att det är viktigt att det finns en flexibilitet i programmet så att hänsyn tas till regionernas specifika hälso- och sjukvårdsutmaningar.

Artikel 7; Samstämmighet och inriktning på tematiska mål

Region Jämtland Härjedalen välkomnar Europeiska socialfondens föreslagna koppling till den sociala pelaren. Det behöver dock förtydligas att arbetet inom ramen för ESF+ behöver vara flexibelt och anpassas utifrån lokala och regionala förutsättningar och behov.

Artikel 7.6:

Region Jämtland Härjedalen stödjer fullt ut undantagandet av de nordliga glesa regionernas speciella allokering från kraven på koncentration. Det är helt i linje med konstaterandet att dessa regioner har andra utmaningar och förutsättningar än övriga regioner.

Artikel 8; Partnerskap

Region Jämtland Härjedalen menar att det är av yttersta vikt att delaktighet och inflytande från den lokala och regionala nivån säkerställs. Regionerna har fått regeringens uppdrag att samordna kompetensförsörjningsarbetet i respektive län och det är viktigt att det uppdraget även är tydligt i ESF+.

Artikel 13; Innovativa åtgärder

Region Jämtland Härjedalen stödjer särskilt kommissionens förslag som innebär att medlemsstaten med ESF+ också ska uppmuntra aktiviteter för social innovation, samt aktiviteter och partnerskap som involverar offentliga myndigheter, det privata, civilsamhället och lokala aktionsgrupper inom lokalt ledda utvecklingsstrategier.

Artikel 23; Operativa mål

Region Jämtland Härjedalen ställer sig bakom de operativa målen som anges i Artikel 23.

Synpunkter Asyl- och migrationsfonden (COM(2018) 471)

På regional nivå är samspelet mellan Asyl- och migrationsfonden och ESF+ viktigt. Dessa båda fonder bör ha strategier som kopplar i varandra. Minskade insatser för långsiktig integration i asyl- och migrationsfonden kompletteras med insatser inom andra program, huvudsakligen inom ESF+. Det är viktigt att lokala och regionala företrädare får möjlighet att påverka vilka prioriteringar som görs så att så att dessa program kompletterara varandra.

REGION JÄMTLAND HÄRJEDALEN

Robert Uitto
Ordförande regionala utvecklingsnämnden

Anders Byström
Förvaltningschef regional utveckling